

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Doornspijk;
Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra,
Zeist; Ds. P. van Zonneveld, 's-Gravenhage-Scheve-
ningen; A. Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der
Lee, Alphen a/d Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837 - 1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10.- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Alle tranen afwissen

En God zal alle tranen van hun ogen afwissen.

Openb. 21 : 4a.

Men heeft deze aarde wel een jammerdal genoemd. Onze catechismus spreekt ook over het kwaad, dat God ons in dit "jammerdal" toeschikt. En terecht, nietwaar?

Wat worden er een tranen geschreid sinds de val in het paradijs, toen de zonde zijn intrede deed in de wereld. Wat is er een lijden. Honger, oorlogsleed, miskenning en verdrukking. Wie schreit zijn tranen niet? Tranen van lichaamspijn. Tranen bij ziek- en sterfbedden. Tranen van rouw, van weduwen, weduwnaars en wezen. Tranen van teleurstelling, van gekrenkte liefde. Tranen van vrees, van onmacht, van moedeloosheid, van wanhoop. Tranen van zelfverwijt, van spijt, van berouw. En ja, dan worden er toch ook nog andere tranen geschreid. En dan denken wij aan de tranen van droefheid naar God: tranen om vergeving, om vernieuwing, om verlossing. Tranen uit liefde tot God. Tranen om heiligheid, om de nabijheid des Heeren. Tranen onder bestraffingen. Tranen, omdat de Heere Zijn aangezicht verbergt. Tranen om de Naam en de zaak des Heeren. Tranen vanwege het pijn lijden aan de kerk, die steeds minder kerk wordt.

Veel tranen worden er geschreid, die niet in Gods fles worden vergaard. Er zijn ook tranen, die in Gods fles terechtkomen: mijn tranen hebt G' in Uwe fles vergaard!

Er vloeien tranen om het *verloren* paradijs, om wat *niet meer* is. Er wordt ook geschreid om het beloofde paradijs, om wat *nog niet* is. Gode zij dank: er is hulp voor de tranen, troost voor de treurenden.

Wie kan er tranen dragen, dan Jezus? Dan Jezus? Immers: geen! Richt dan de treurende ogen naar Jezus heen! Jezus, de gezegende Zaligmaker, heeft in de dagen Zijns vleses met sterke roeping en *tranen* geofferd, om een oorzaak van eeuwige zaligheid te zijn voor ellendige zondaren. Hij heeft geweend bij het graf van Zijn vriend Lazarus, toen Hij zo direct werd geconfronteerd met de macht van de dood, om der zonde wil! Hij heeft geweend om de onbekeerlijkheid van Jeruzalem: Jeruzalem, hoe menigmaal het Ik u bijeen willen vergaderen.... Hij heeft geweend onder Gods straffende hand, onder Gods vloek, als de tot zonde gemaakte Borg. Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen, zo belijdt de kerk in aanbeddende verwondering.

Als nu de tranen vanwege de gevolgen der zonde maar tranen mogen worden vanwege de schuld der zonde. O, dan is er uitzicht, dan is er hoop, dan is er hulp, dan is er troost! Dan is daar die levende Zaligmaker tot een verzoening van al onze zonde. Looft Hem, Die u, al wat gij hebt misdreven, hoeveel het zij, genadig wil vergeven! Dan legt in Christus en om Christus' wil, de Heere Zijn vertroostende hand op het bedroefde hoofd, op het schreiend hart. Hij strekt Zijn armen uit naar de verloren zoon, van wie het gezicht door tranen onherkenbaar is geworden, maar die het schreiend belijdt: ik heb tegen U, tegen U alleen gezondigd! Zie mijn berouw;

hoor, hoe een boetling pleit....

Ja, dan wordt de ziel verkwikt door Gods vertroosting.

Een andere weg is er niet. Waar niet geleerd wordt onder God te buigen in het dal van schuldbelijden en verootmoediging, daar blijft de weg tot vertroosting gesloten. Ezau vindt geen plaats van berouw en daarom ook niet van verademing en vertroosting, hoe-wel hij die met tranen zocht.

Heere, heilig al mijn smart. Kom Zelf mee in mijn verdriet, in mijn moeite en pijn! Gij aanschouwt toch de moeite en het verdriet, opdat wij het in Uw handen zouden geven. Andere Toevlucht ken ik geen; hulpeloos kom ik tot U vlieden. Laat, o laat mij niet alleen! Wie de weg mag inslaan zal het ervaren: 't behoeftig volk, in hunne noden, in hun ellende en pijn, gans hulpeloos tot Hem gevloeden, *zal* Hij ten Redder zijn!

Treft iemand druk, Hij wil de druk verlichten, en hart en mond vervullen met Zijn vreugd! En Hij is toch geen mens, dat Hij liegen zou? Mag het bedroefden niet aanmoedigen: 'k Roep, Heer', in angst tot U gevloeden: Ai, haast U tot mijn hulp en red; hoor naar de stem van mijn gebed, daar ik U aan roep in mijn noden!

En ja, dan blijft hier nog wel de moeite en het verdriet, en daarom ook de tranen. Vanwege de gebrokenheid van deze wereld en vooral vanwege de zondigheid van ons bestaan. Maar het wordt in de weg des geloofs toch ook telkens weer ervaren: Hij schenkt mij hulp, Hij redt mij keer op keer!

En dan staat daar als een vuurtoren op de kust aan de overzijde van deze woelige, donkere levenszee de belofte: "God zal alle tranen van hun ogen afwissen!"

Afwissen! Niet slechts drogen, maar afwissen! Het is oneindig groot, wanneer we met de dichter van psalm 116 mogen instemmen: "Gij hebt, o Heer", in het doodlijkst tijdsge-richt, mijn ziel gered, mijn tranen willen drogen! De tranen gedroogd. Maar ze komen nog wel weer terug. In dit jammerdal! Maar straks: afwissen! Alle tranen afgewist! Voor eeuwig! En ze komen nooit meer terug.

En God zal alle tranen van hunne ogen afwissen. Zijn kind aan Zijn goddelijk Vaderhart troosten, de tranen afwissen, zodat ze nooit weer terugkomen. Alle tranen afgewist. Alle tranen. De tranen van moeite en van pijn en van zorg en van verdriet en van rouw en van eenzaamheid. De tranen van Godsgemis en van zondesmart. De tranen om de verberging van Gods aangezicht. Ook de tranen van heimwee! Afgewist! Voor eeuwig! Hoe zal dat zijn? De balling van Patmos zegt het zo: "En ik hoorde een grote stem uit de hemel, zeggende: Ziet, de tabernakel Gods is bij de mensen, en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen Zijn volk zijn, en God Zelf zal bij hen en hun God zijn. En God zal alle tranen van hunne ogen afwissen; en de dood zal niet meer zijn; noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn; want de eerste dingen zijn weggedaan."

Het is de eeuwige jubel van de verlost schare, die de triumferende kerk uitmaakt:

Gij hebt mijn weeklacht en geschrei

Veranderd in een blijde rei;

Zo klimt Uw lof naar boven;

Mijn God, U zal ik eeuwig loven!

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

6 nieuwe abonnees mochten we weer toevoegen aan ons abonneebestand, waarvan er enkelen door een kerke- raad werden opgegeven als huwelijksgeschenk.

Mogen we van deze gelegenheid weer eens gebruik maken om de kerkeraden, die achter het doel van ons blad staan, vriendelijk te verzoeken ook aan jongge- huwden een gratis jaarabonnement op ons blad te geven. Als de scriba het adres of de adressen opgeeft en de penningsmeester voor de betaling zorgdraagt, dan zorgen wij voor de rest. Bij voorbaat dank.

Ook dank voor de ontvangen giften tot een bedrag van f 30.-.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

We ontvingen van medelevende vrienden een cheque van f 100.-, waarvan de ene helft bestemd is voor Bewaar het Pand en de andere helft voor de school voor Dundas en Hamilton. Tot hun spijt konden ze de ont- moetingsdag te Kampen niet bijwonen. Ze gaven ook nog een nieuwe abonnee op! Onze hartelijke dank.

B.

Vrolijkheid in Gods getuigenissen 2.

(vervolg toespraak Bewaar het Panddag)

Blijdschap en bekering

De geestelijke vreugde in God moet ook in een ander opzicht benaderd worden. De vro- lijkheid des harten is hier uiting van het tere leven der genade. Het is niet zonder belang daarop te letten. Zo gemakkelijk wordt voor geestelijke blijdschap gehouden, wat het ten diepste niet is. Daarbij gaat het niet om het "vertrappen" van een vreugde, die er in beginsel is in het hart en leven van iemand, die het nieuwe leven in de aanvang kent. Er is verschil in trap en mate. Er is vrolijkheid in God, als de Heilige Geest de kracht van de Goddelijke beloften doet kennen in het hart, dat in hartelijke droefheid uitgaat naar de Heere. In deze Psalm klinkt het door: "ik ben vrolijk over Uw toezegging, als een die een grote buit vindt". Laten we maar bang zijn voor geestelijke keurmeesters, die zo'n vreug- de als niets achten, nogal eens vaak als ze zelf allesbehalve delen in wat van anderen ge- vraagd wordt! Het gaat hier echter wél om het al-of-niet-delen in het nieuwe leven. Er is een opgelatenheid, die véél lijkt, maar vreemd is aan dat nieuwe leven.

De rechte vreugde in God is vrucht van de waarachtige bekering. We kunnen zelfs zeg- gen: het is eigenlijk een deel van de bekering tot God. Deze vrolijkheid staat in het leven der genade niet op zichzelf en is niet los te denken van de gehele inhoud der ware beke- ring, zowel in het sterven van de oude mens als in de opstanding van de nieuwe mens. En, opdat niemand zou denken, dat hier het "kleinste" niet mee mag gaan, zeg ik er ook hier bij: 't gaat niet om de diepte allereerst in de beleving van deze zaken maar om de waarheid ervan.

Psalm 119 is vól van het leven der bekering. Hier is geen sprake van één, die op een goed- kope manier gewaagt van de vrolijkheid in Gods getuigenissen. Hij kent zichzelf en

heeft genade van Gods kant nodig. Hij weet van nood en worstelingen eronder. Van vijanden en bestrijding. We horen zijn klacht: "Want ik ben geworden als een lederen zak in de rook....". Zijn gebed: "Zie mij aan, wees mij genadig, naar het recht aan degenen, die Uw Naam beminnen....". Zijn belijdenis aan het eind: "Ik heb gedwaald als een verloren schaap: zoek Uw knecht want Uw geboden heb ik niet vergeten....". Het blijkt telkens zijn nood, dat Hij het leven nodig heeft. Gedurig vinden we het gebed: "Maak mij levend....". Hij heeft er zelf niet over te beschikken, niet over het heil, het leven. Het zijn beloofde zaken, maar telkens opnieuw bidt hij er om, pleitend op Gods goedertierenheid, op Zijn toezegging, op Zijn Woord. Dan breekt ook de blijdschap door als een wonder in de betrekking van het levend geloof op de Heere, geleerd door Gods getuigenissen. De Heilige Geest werkt dat, ontsluit de beloften en geeft ruimte in God. Het is het leven uit Christus, zoals het gekend wordt langs de weg der bekering. Daar is het één, in zelfkennis tegenover God, maar daar breekt het ander door tot blijdschap der ziel. Het zijn geheimen, die gekend worden in de verborgen omgang met God door Woord en Geest. God Zelf krijgt daar de eer van, ook van de vreugde. Het is geschónken vrolijkheid uit God, die zich in God vanwege Christus verheugt.

Moeten we niet zeggen: dit spreekt tegen allen, die de geestelijke vreugde constant in voorraad menen te hebben? Niet van de droefheid naar God in hun leven weten, zelfs zeggen dat die niet nodig is te kennen. De wezenselementen van de ware bekering in de hartelijke droefheid naar God én de hartelijke vreugde in God door Christus zijn onmisbaar voor ons allen. Zij hebben hun plaats in de prediking.

Blijdschap en prediking

De dichter van Psalm 119 getuigt van de vrolijkheid des harten. Een element, dat we zeker niet voorbij mogen gaan is: door welk middel dit voor hem werkelijkheid geworden is en tekens wordt. Daartoe heeft de Heere de onderwijzing in Zijn woorden gebruikt.

Gods Wet is onderwijzing. Is het niet Gods gewone weg met de Zijnen, dat Hij hen door middel van de prediking van Zijn Woord toebrengt en leidt— Door de boodschap van Zijn getuigenissen. We kunnen erbij zeggen: in onze bedeling in Nieuw-Testamentische volheid! Door middel van die boodschap ontdekt Hij door Zijn Geest het zondaarshart, doet in verslagenheid om God roepen, brengt aan het eind met én van zichzelf. Hij opent ook de enige weg ter zaligheid in Christus. Hij onderwijst in het heil, dat er ligt in een Drieëinig God.

In de prediking wordt gedaagd voor Gods troon, maar gaat ook het hart Gods open in de mogelijkheid in Christus om zalig te worden. Daarom zal de prediking door de Heilige Geest enerzijds terneerwerpen in verbrokenheid en anderzijds verblijden. Calvijn zegt bij deze tekst: "Nú is het geen wonder, dat de getuigenissen Gods zulk een blijdschap in ons hart wekken, dat we er alle andere dingen om gering achten....". Hij wijst dan op de grote weldaden die in de getuigenissen Gods verborgen liggen. In de rechte prediking hebben zij een plaats tegen de achtergrond van onze schuld. We kunnen hier noemen de verzoening met God uit vrije genade door de gerechtigheid van Christus. Hoe wordt het hart verblijd, als Gods Geest door middel van de prediking het verslagen hart vertroost met de door Christus verworven gerechtigheid: "Ik ben zeer vrolijk in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan....".

Daar is in de blijdschap "een meer en minder" onder Gods kinderen. Er is verdieping langs een afbrekende weg in het leven. Maar de Heilige Geest werkt heen naar die blijdschap, waarvan God in Christus de kern is. Maakt zo'n prediking "triest"? Je zou het wensen in de goede zin van het woord, dat alle gerusten daar zo onder vandaan kwamen. Ik bedoel dan met de vragen in het hart: hoe leer ik God kennen? Hoe kom ik met God verzoend? Dan zal er ook blijdschap

komen. Dan wordt getuigd met vrolijkheid des harten, wie God wil zijn voor het verbroken en verslagen hart. Dan verblijdt de Heere de Zijnen in Zijn bedehuis met de wonderen van Zijn werk. Dan is er een uitgaan naar de Zondagse prediking, die onderwijst in de liefelijkheden van Zijn dienst.

Een onmisbare vrucht

Onmisbaar is er bij deze vrolijkheid de vrucht in het wandelen naar Gods geboden. Velen begeren vandaag een "blijmakende preek". Wat het voor hén betekent is aan hun leven te zien: 's morgens in de kerk en 's middags naar het strand. Een vrolijk christendom, dat zich niet meer stoort aan de geboden des Heeren. Verlost van de vloek van de Wet zijn ze ontslagen van het wandelen naar Gods bevelen. Hoe anders blijkt het in Psalm 119, als er van de wezenlijke boodschap in God gesproken wordt!

Het komt uit, in wat er volgt, zowel in vers 114 als in vers 111. De betuiging van de vrolijkheid vanwege Gods getuigenissen heeft zo'n bijzonder vervolg. "Ik zal Uw bevelen overdenken en op Uw paden letten" en "Ik heb mijn hart geneigd om Uw inzettingen eeuwiglijk te doen, ten einde toe".

Het kan niet anders. De vreugde in God verbindt aan God, vanwege het nameloze wonder van genade bewezen aan onwaardige zondaren. Dat verbindt aan Zijn dienst, aan Zijn Woord en Wet. Het doet God verheerlijken in woord en wandel.

Die vreugde is geen louter ontvangende, genietende vreugde voor zichzelf, maar één die uitkomt in een godzalig leven. Ja, in dát leven ligt weer blijdschap, blijdschap in het wandelen in Zijn inzettingen.

Dat is iets anders dan werkheiligheid. Dan is men verblijd over zichzelf, over eigen prestaties. Daar wordt de verwonderende ootmoed gemist. Nee, hier is het leven uit God, dat uit het wonder van Gods genade de eer des Heeren op het oog heeft. Het is een wandelen, waarin steeds meer ontdekt wordt wie zij zijn in zichzelf; een wandelen met veel gebrek, dat voor God doet buigen en om Zijn Geest doet smeken.

Zo is het ook een gunnende blijdschap. Van een blijmoedig christen gaat een prediking uit tot anderen. Van de ware vrolijkheid straalt iets uit, dat jaloers maakt om bij de Heere te zoeken, wat zo ruim uit vrije genade bij Hem te verkrijgen is.

Moet het ons niet tot onderzoek strekken? Is die vrolijkheid des harten ons deel al geworden? We kunnen het zo goed weten dat die niet bestaat in wat oppervlakkige verheuging. Hoe reizen wij echter door dit leven heen? Wat gaat er van óns uit tot anderen? Alle blijdschap buiten God vergaat. Zijn getuigenissen worden ons gepredikt. Er is een betere vreugde in God te verkrijgen langs de weg van bekering en geloof. Ga er niet aan voorbij. Nog nooit heeft de Heere afgewezen die Hem in oprechtheid zoeken. Wellicht moet u die blijdschap missen voor eigen hart. Is het ver van u, terwijl het anders geweest is? Moet u door duisternissen heen? Verheerlijk eigen duisternis niet. David bidt: "geef mij weder de vreugde Uws heils". Het was vrucht van hernieuwde bekering. Hij kon er niet buiten. Hij hijgde naar de vreugde des heils. En de Heere schenkt het opnieuw in zijn hart. Tot hernieuwde binding aan Zijn getuigenissen. Déze blijdschap wordt telkens doorbroken. Het is hier een "beginnen vrolijk te zijn". Doch het is een waar begin voor allen die de Heere zoeken en kennen. Het is het beginsel van de eeuwige vreugde, dat doet uitzien naar de volle, ononderbroken, eeuwige vreugde. Om eeuwig vrolijk in de Heere te zijn. Te leven uit de volle bron van de wonderen van de Drieëilige God.

D. Slagboom.

Openingswoord van middagsamenkomst, 25 aug. '90 te Kampen.

ds. R. Kok

2.

"Eén ding heb ik van de HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns leven mocht wonen in het huis des HEEREN, om de liefelijkheid

des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel".

Psalm 27 : 4.

David wil "onderzoeken". "Om.... te onderzoeken in Zijn tempel". Dat is steeds meer er van willen weten. Het is hem heilige ernst. Dan zijn we niet in de kerk om niets te doen. Sommigen willen zich niet inspannen. "Ik begrijp die preek toch niet....".

Wat David niet begreep, hoopte hij daarna te verstaan. Onderzoeken, dat geeft ook volharding aan. Hij wil blijven onderzoeken. Hij staat niet op het standpunt dat hij alles al weet en begrijpt.

Je gaat steeds meer zien. De dienst van de HEERE is altijd nieuw. Maar, zó groot is die liefelijkheid, zó schoon, daar kom je nooit over uitgedacht. Het is een goudmijn. Neem er de tijd voor. "Heer", ai, maak mij Uw wegen door Uw Woord en Geest bekend". Je ontvangt daardoor nieuwe moed en kracht. Hij onderzoekt niet in eigen kracht. Biddend. "Zoek door gebeën met ernst Mijn aangezicht". Dan bidden we: ontdek mijn ogen, opdat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet.

"Eén ding heb ik van de HEERE begeerd". Van de HEERE. Sommigen zeggen: "Ik zou dat wel willen bezitten....", maar het heeft hen nog nooit naar de HEERE uitgedreven. Echter, Hij alleen kan de vervulling schenken.

Wat kunnen de omstandigheden ons dikwijls benauwen. We weten soms niet waar we het zoeken moeten.... David weet wél waar hij het zoeken moet. Niet bij mensen, ook niet bij zichzelf, maar alleen bij God. Daar waar de HEERE zich in Zijn liefde en genade openbaart, in Zijn huis.

U begeerde naar deze ontmoetingsdag te gaan. Bent u met deze begeerte bij de HEERE geweest? Of werd het alleen kenbaar gemaakt aan degene met wie u mee wilde rijden? Zijn we er mee bij de HEERE geweest, ook om te smeken of Hij Zijn zegen wilde gebieden en we Hem mogen ontmoeten?!

"Dat zal ik zoeken". David zet geen punt! Er zijn er, die wel momenten hebben, waarin ze begeren, dat de verhouding met de HEERE goed is, dat er vrede is in het hart.... Wanneer er ziekte is, of andere moeilijke omstandigheden, maar daar blijft het dikwijls bij.... David zegt echter: "dat zal ik zoeken"! Hij wacht niet af totdat het eens komt. Hij is een bidder geworden aan de genadetroon. Uit dat zoeken blijkt de oprechtheid van de begeerte!

Zoeken doe je iets, dat je kwijt bent en dat van waarde is. Je zult je kind maar kwijt zijn.... Zijn we de HEERE weleens kwijt geweest? Kunt u Hem missen?

Aan dit zoeken is een belofte verbonden: wie Hem zoeken zullen Hem vinden! Is dat ook niet de liefelijkheid des HEEREN! "Ik heb tot het zaad van Jacob niet gezegd: Zoekt Mij tevergeefs".

Welzalig, die bij dagen en bij nachten, Gods wil bepeinst en Hem als 't hoogste goed, van harte zoekt met ingespannen krachten.

O ja, er is zoveel, waarin Gods kinderen in dat zoeken worden tegengestaan. Die begeerte is ook niet altijd even levendig.... Wat een verkeerde begeerten worden er soms weer gekoesterd. Maar daar kunt u het dan niet in uithouden!

Wie kan verandering schenken? De HEERE. Waar? In het huis des HEEREN, in het gebruik van de middelen.

Eén ding begeert de dichter. En dat "al de dagen". Niet alleen in tegenspoed of op het sterfbed. Al de dagen. Niet alleen zondags en in de kerk, ook thuis en op het werk. Het is waar: de ene dag is de andere niet. Wat een donkere dagen kunnen er zijn, vol moeite, zorgen en rouw.... David ziet die dagen voor zich en dan heeft hij maar één begeerte: Hoe verschillend die dagen ook mogen zijn, als hij ze maar met de HEERE beleven mag. Dan is het goed. Begrijpt u dat?

Is één ding voor u het voornaamste geworden? Een uitwendige godsdienst is niet genoeg. Hofni en Pinehas woonden in de tempel, maar ze hadden totaal geen oog voor de liefelijkheid des HEEREN. De tollenaar uit de gelijkenis van de Heere Jezus wel.

Eén ding: wonen in het huis des HEEREN, om de liefelijkheid des HEEREN te aanschouwen. Daar je hart te mogen uitstorten, daar in Gods hart te mogen blikken. Het daar te horen en te zien: "Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg, om Mij nentwil, en Ik gedenk uw zonden niet". Daar vergeten we soms alle zorgen en is de ziel stil tot God.

Niet in tenten der ijdelheid, maar bij de HEERE begeert David te wonen. Wonen, dat is in iemands nabijheid zijn. Welzalig HEER', die bij U woont.... Het is mij goed, mijn zaligst lot, nabij te wezen bij mijn God. Of kost het ons moeite om naar Gods huis te gaan? Hoe zullen we het dan in de hemel uithouden?! Daar voel je je niet thuis als je ver van God de weelde begeert te zoeken. O, dan is het straks voor eeuwig verloren, en dat door eigen schuld, want de HEERE was liefelijk!

Als u zich in het verborgene voor God buigt om Hem te zoeken, dan is het ook daar een Bethel, een huis des HEEREN. "Want alzo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte en in het heilige, en bij dien, die van een verbrijzelde en nederige geest is, opdat Ik levend make de geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden", Jes. 57 : 15.

"Eén ding heb ik van de HEERE begeerd". Of zijn we nog zo aan het eigenlijke geheim van het echte leven ontwend, dat wij deze begeerte van David als een soort levensschuwheid beschouwen? Als iets van iemand, die niet mee kan in het gewone leven, een kluisenaar? Dan moet u er eens op letten, hoe krachtig de levensmoed en levenskracht is van degenen, die de HEERE zó liefhebben. "De HEERE is mijn Licht en mijn Heil, voor wie zou ik vrezen? De HEERE is mijn levenskracht, voor wie zou ik vervaard zijn?" (vs. 1).

David stond midden in het leven. Hij heeft Psalmen gedicht, gecomponeerd, gemusiceerd, geregeerd....

Bij de HEERE ontvangen we juist weer nieuwe moed tot leven en strijden. Het geloof wordt gesterkt, de hoop verlevendigd, de slapende liefde opgewekt.

Leeft deze begeerte ook in uw en jouw hart? Of vindt u dat een wonderlijke vraag aan iemand, die regelmatig naar de kerk gaat? Maar we veronderstellen toch niet dat het vanzelf wel goed zit?! Rijk en verrijkt en aan geen ding gebrek. Geen oog voor de liefelijkheid des HEEREN.

Laten we onszelf voor het aangezicht van de HEERE onderzoeken, want ons hart is zo arglistig. "Zie, HEERE, of er in mij een schadelijke weg is..."

God des levens, ach, wanneer zal ik naad'ren voor Uw ogen, in Uw huis Uw naam verhogen? Die wens zal eenmaal tenvolle worden vervuld voor al degenen, die met David deze begeerte kennen. Waar? In dat Vaderhuis met zijn vele woningen. Waarom het kan? Hij - Christus - werd van God verlaten, "opdat wij nimmermeer van God verlaten zouden worden", zegt het Avondmaalsformulier.

Altijd bij de HEERE wonen. De lieflijkheên, van 't zalig hemelleven, zal eeuwiglijk uw rechterhand mij geven. Dat zal wat zijn! En dat voor een wederhorig kroost. In dat Vaderhuis woont David nu al 3000 jaar....

Eén, ding....

"Och, mocht ik in die heilige gebouwen, De vrije gunst, die eeuwig Hem bewoog, Zijn lieflijkheid en schone dienst aanschouwen!

Hier weidt mijn ziel met een verwond'rend oog.

De Zondag

Zondag. Wat een rijke dag. Het is 's Heeren bijzondere gave aan ons. Aan Zijn kerk, maar ook aan de wereld. De wereld wordt bij alles betrokken, want bij de Heere is geen aanneming van de persoon. In Zijn Woord geeft de Heere aan dat Hij een Woord heeft voor de wereld. Een ieder wordt in Zijn Woord aangesproken.

Men wordt gewezen op wel en wee. Men wordt gewaarschuwd, opgewekt, aangespoord. De betekenis en zin van de zondag wordt ons duidelijk in Gods Woord. Vandaar dat de betekenis, het houden, het viere van die dag niet door een mens is uitgedacht. Wie zich nu in het licht van Gods Woord bezint op de betekenis, de zin en het doel van die dag komt er achter dat de zondag een rijk geschenk van de Heere is. Een zegen voor hoofd en hart en niet te vergeten voor ons dagelijks leven. In de roes, de gang van het leven worden de gedachten gewijzigd. We kunnen mede door de zondag gesterkt worden om het leven weer in te gaan. Ik hoop, dat ook u weleens zegt: "als we toch geen zondag hadden". Nu is het ons bekend, dat de eeuwen door een aanval gedaan wordt op de zondag. De zondag moet weg uit het leven, uit het gezinsleven. Althans de zondag zoals de Heere Die ons gegeven heeft. Voor velen is het reeds zo ver gekomen. Men leeft naar eigen zin. Men vult de zondag naar willekeur. Het strakke keurslijf is men gelukkig kwijt, zoals men zegt. De zondag is nu geen ballast meer, geen juk meer, maar een dag, waarop men vrij is in zijn doen en laten. En op de ingeslagen weg gaan ouders met hun kinderen. Met vrees? Kun je denken. Het gaat zo goed. Men heeft nu het leven gevonden. En wat het einde van de weg is, daarover bekommert men zich niet. Men zal wel zien, of dood is dood. Je moet leven bij vandaag en niet denken aan morgen. Wie denkt aan morgen, komt in de zorgen. Wordt overspannen. En dat moet je voorkomen. Nu komen we allemaal met deze trieste werkelijkheid in aanraking. Ik heb er voor de kansel gehad, die nu belijdenis-loos, God-loos leven. Maar er is nog iets, wat onze aandacht niet mag ontgaan. In een blad las ik: "Nederland wordt in de jaren negentig betrokken in een spannende maar waarschijnlijk ook moordende concurrentieslag in het kader van de éénwording van Europa. De zondag wordt bedreigd door de economie, door geld en geotscultuur". Die bedreiging is geen ongegronde vrees. Immers de zondag zal mee moeten gaan draaien in het bedrijfsleven. Voor de economie is dit van groot belang en niet te vergeten voor de groei en de concurrentiestrijd. Wil men in de toekomst nog mee kunnen doen, zal men zich moeten aanpassen. Die aanpassing is in zekere zin al begonnen. "Hoevelen wensen elkaar niet toe: een prettig weekend". En is men zich bewust wat daarin uitgesproken wordt? Een erkenning, want zo is het ten diepste, dat de week niet eindigt zaterdagavond, maar zondagavond. Menige kalender, vele agenda's beginnen ook niet meer met de zondag, maar met de maandag. Eeuwenlang heeft de opstanding van Jezus Christus uit de doden de agenda van Europa gestempeld. Men begon bij de zondag, met de zondag. Nu is de maandag de eerste dag der week. Dat is typerend voor de westerse samenleving. Deze komt ook door allerlei situaties almeer in de greep van de economie. In de greep van het geld. Het dreigende wegvallen van de zondag heeft daarom alles te maken met de geldverslavernij. Ja maar kan opgemerkt worden, wie niet in de handel, in het bedrijfsleven zit, kan makkelijk praten. Men heeft zijn wekelijks inkomen. Men is zich verzekerd van...." Nu dient inderdaad daaraan gedacht te worden maar niet met het voorbijzien van hen, die in het bedrijfsleven staan, of behoren tot de zelfstandigen. Kunnen we voor hen niets doen, wat de dagelijkse gang betreft, echter, er kan wel zijn het gebed. Het gebed om standvastigheid. Het gebed om geloof in Gods voorzienigheid. De Heere van het verleden, weet ook af van het heden. En dat niet alleen. Hij kan het maken. En dat men ook doorziet de werking van de tijdgeest. Een nieuwe cultuur ontwikkelt zich. En die kunnen we noemen de moderne slavernij. Terecht las ik: "De slavenmeester is de god mammon, die ons modelleert en uniformeert naar zijn wensen, die alle neerkomen op geldcreatie. Het is een vruchtbaarheidsgod van de eerste orde, die niet zal rusten voordat we allemaal geloven, dat produceren en consumeren de allernoodzakelijkste bezigheid is op de aarde en dat alles daaraan ondergeschikt moet zijn. Die zal niet rusten totdat wij alleen onze dagen privé hebben gemaakt zodat er maat-

schappelijk geen enkel verzet meer is. Die niet rusten zal totdat wij allemaal verslaafd aan onze hebzucht van maandag tot zondag onze ziel en zaligheid zoeken in de internationale beursberichten".

Meer dan ooit dienen we van Jezus' woord doordrongen te zijn; "wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewon en leed schade zijner ziel". En dat woord komt niet alleen tot de producent, maar ook tot de consument. Niet alleen tot de verkoper, maar ook tot de koper. Men kan zijn ziel en zaligheid leggen in een bedrijf, in een winkel, maar ook in een huis, in een auto, in meubels, zelfs in kleding hoe verantwoord en degelijk ook. De wil van de Heere strekt zeer ver. Verder dan we doorgaans menen. Vandaar dat prediking van het volle Woord dringend nodig is. Ik hoop dat u dit onderstreept en u zich niet ergert aan een prediking, die hart en leven raakt. Of te zwaar, of te oppervlakkig vindt.

Ds. M.C. Tanis.

Misverstanden

4.

Voorbeelden van misverstanden

1. Het is mijns inziens een ernstig misverstand te menen in een bestek van 60 bladzijden van een pocketboekje te kunnen afrekenen met een door en door bijbelse verkiezingsleer. Waarom brengt Van Pagee klassieke teksten als Ef. 1 : 4, "gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem dat is Christus, voor de grondlegging der wereld", niet ter sprake? Wat betekent het boek des levens des Lams, waarin de namen van Gods kinderen geschreven zijn?

Hoe moet ik lezen: er geloofden er zovelen als er verordineerd waren ten eeuwig leven? En hoe duidt Van Pagee Phil. 2 : 13, het is God die in u werkt beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen?

Wat is de betekenis van Rom. 3 : 10-11, daar is niemand rechtvaardig en niemand die God zoekt?

En als hij de vrije verkiezing van God onrechtvaardig vindt, is het dan niet beter te letten op Rom. 3 : 17 waar Paulus schrijft, dat de gehele wereld voor God verdoemelijk is? Wat verwacht Van Pagee van mensen (en van zichzelf) die in deze situatie verkeren, als het gaat om het vrijwillig antwoord geven op de roeping van God?

Ik denk dat Van Pagee niet alleen een andere visie op de klassieke verkiezingsleer heeft maar ook op de werkelijke staat van de gevallen mens. Blijkbaar is de val van de mens voor hem niet zo diep of hij is toch nog in staat te antwoorden op het initiatief van de roepende God. Ik meen dat het Woord van God dit optimisme weerspreekt.

Zolang bovengenoemde vragen door Van Pagee niet beantwoord zijn, is het een misverstand te menen dat wij anderen bijbels verantwoorde pastorale leiding geven.

2. Het is een misverstand te menen dat persoonlijke gevoelens van aversie jegens de gereformeerde verkiezingsleer ook algemeen geldend zijn. Met andere woorden: dat iedereen die nadenkt, zulke gevoelens moet hebben. Vindt bijvoorbeeld een ontdekte zondaar die zichzelf voor Gods eeuwig oordeel moet waardig keuren het ook onrechtvaardig als God toorn over hem brengt, Rom. 3 : 5, 6? Dan hebben we toch nog wel wat anders uit de mond van Gods kinderen gehoord.

3. Kritiek op de uitverkiezing is in de mode. Alcid Schilder heeft een oude zaak weer opgehaald en "met succes". Maar ik denk dat het een misverstand is als theologen menen zich dan maar onmiddellijk bij zulke modieuze tendenzen te moeten aansluiten om geloofwaardig te blijven bij een moderne samenleving.

Theologen die daaraan meedoen behalen een vluchtig succes. De mode (kritiek) gaat voorbij.

Het is moeilijk zich aan de indruk te onttrekken, dat Van Pagee zich meer leent als spreekbuis van de populaire kritiek dan dat hij de Schrift uitlegt. Het doet mij pijn bij hem de ergernis te bespeuren over de vrijmacht Gods. Die niet onrechtvaardig is als Hij de meesten van Zijn vijanden in hun val laat en oordeelt. En zeer barmhartig als Hij

sommigen in Christus behoudt. Als ik rech-
teloos voor God geworden ben (zit hier niet
het probleem?) houdt de ergernis aan het
skandalon (aanstoot) van de vrijmachtige
verkiezing Gods in Christus op. Alleen in
deze weg wordt het een wonder als God Zijn
verkiezende liefde in mijn hart uitstort. Dan
kijk je ook anders tegen de verkiezing aan.
"Waarom was het op mij gemunt?". Mij de
voornaamste der zondaren is barmhartigheid
geschied! Hoevelen van Gods kinderen heb-
ben we vanuit deze verwondering horen
spreken!

4. Het is ook een misverstand te menen dat de
formulering van Gods vrijmacht in de
Dordtse Leerregels I, 6 ("Dat God sommigen
in de tijd met het geloof begiftigt, komt voort
uit Zijn eeuwig besluit") in strijd is met de
algemene prediking en aanbieding van de
beloften van het Evangelie. Alleen als wij de
verhouding verkiezing en verkondiging 'lo-
gisch' willen verklaren, lopen we vast. Moet
ik dit raadsel eerst opgelost hebben om in de
vrije verkiezing van eeuwigheid te geloven?
Neen.

Gods gedachten zijn hoger dan onze gedach-
ten. Beide heeft God in Zijn Woord ons ge-
openbaard: de vrije verkiezing van een zeker
aantal mensen en de algemene nodiging van
Matth. 28: verkondigt het Evangelie aan alle
creatures. Beide lijnen hebben wij te eer-
biedigen.

Zou ds. Van Pagee zichzelf niet eens (in alle
liefde gezegd) willen onderzoeken in hoe-
verre hij zelf door een "logisch" denken ver-
leid is tot zijn verwijt aan de gereformeerde
theologie?

5. "Wat zich afspeelt binnen de cirkel van de
menselijke mogelijkheden heeft niet het laat-
ste woord. Bij wat zich afspeelt hebben wij te
doen met fungerende elementen binnen Gods
vrijmacht". Zo luidt een van de regels uit de
samenvatting van een boekje dat pastorale
leiding wil geven. Ik moet eerlijk zeggen dat
dit mijn voorstellingsvermogen te boven gaat.
Als dit het alternatief is voor het klassieke
verkiezingsdogma, dan wordt het alleen maar
duisterder. Wat moet een arme ziel hiermee,
die worstelt met de vraag naar de verhou-
ding van verkiezing en menselijke aktiviteit
in de toeëigening van het heil? Dan houd ik
mij liever aan de klare taal van Ef. 1 : 11
omtrent een God "die alle dingen (ook het
geloof, Ef. 2 : 8) werkt naar de raad van Zijn
wil".

Zolang ds. Van Pagee daar geen opheldering
over geeft, moet hij blijven studeren. Wat
betekent eklegomai en prohoridzoo (verkie-
zen en verordineren) in Efeze 1 : 4, 5?

Nee, ik ben niet zo weg van de 'bevrijdings'-
theologie van ds. Van Pagee. Zo laat je men-
sen juist in de gevangenis van allerlei onop-
geloste vragen. Het delen in Gods genade is
nu afhankelijk gemaakt van menselijke ak-
tiviteit. De dode zondaar van Efeze 2 : 1 moet
nu antwoord gaan geven op Gods roeping. En
dat wordt nooit waf.

L.W. van der Meij.

Nieuwpoort

Bevestiging en intrede van ds. M. van der Sluys

De gemeente Nieuwpoort heeft in de loop
der jaren verschillende dienaren gehad, die
al de eeuwige rust zijn ingegaan, maar nog
voortleven bij die hen gekend hebben. Hun
namen worden nog wel eens genoemd. Dat
geldt ook van anderen die vroeger Nieuw-
poort gediend hebben en nog in leven zijn.
Langzamerhand verandert er veel. Ouderen
gaan heen en jongeren nemen hun plaats in.
Laatstelijk heeft ds. K. Hoefnagel deze ge-
meente gediend. Hij nam drie maanden
geleden afscheid en vertrok naar Canada om
daar te gaan arbeiden als minister van de
Free Reformed Church te Dundas (Ontario).
Er is voor Nieuwpoort een nieuwe periode
aangebroken. De gemeente deed een beroep
op ds. M. van der Sluys te Kerkwerpe. Deze
nam het beroep met vrijmoedigheid aan en
zo kon spoedig in de vacature worden voor-
zien.

Op 13 september j.l. werd ds. Van der Sluys
in zijn nieuwe gemeente bevestigd. In de-
zelfde dienst deed deze zijn intrede. De

dienst werd gehouden in het kerkgebouw
van de Ned. Herv. kerk te Groot Ammers. In
datzelfde kerkgebouw nam ds. Hoefnagel
afcheid van de gemeente Nieuwpoort.

De dienst begon om 7 uur. Het kerkgebouw
was vol met leden van de eigen gemeente en
vele genodigden en belangstellenden. De
bevestiging had plaats door ds. M.C. Tanis
van Sliedrecht-centrum.

Na votum en groet liet de bevestiger zingen
Ps. 105 : 1 en 3. Hij las vervolgens Openbaring
1 : 10-20 en van de Dordtse Leerregels, hoofd-
stuk I, par. 1-3 en ging toen voor in gebed.

Ds. Tanis las de tekst, n.l. Openbaring 1 : 16a:
En Hij had de zeven sterren in Zijn rechter-
hand. Na het zingen van Ps. 89 : 6 volgde de
preek, waarin de bevestiger nadruk legde op
de woorden in Zijn hand. Kort samengevat
sprak ds. Tanis het volgende. Het gevaar is
dat zo'n avond gauw wordt vergeten. Maar
de kerk belijdt dat het werk des Heeren

om de Heere gedacht
aan Nieuwpoort. Het gaat niet om de die-
enaar. Het gaat om de Kerkvorst. Hij liet Zijn
heerlijkheid zien op Patmos. Johannes was
daar uitgeschakeld. Hij zag Hem. De aan-
schouwing heeft hem diep getroffen. Op
hoge leeftijd was hij dat nog niet vergeten.

In Openb. 1 : 16 lezen we dat Hij zeven ster-
ren in Zijn rechterhand had. De hand. Jo-
hannes heeft er kennis mee gemaakt. De
Heere gebruikt Zijn hand. Hij steekt Zijn
hand uit, legde Zijn hand op enz. Johannes
heeft de handen gezien, doornageld aan het
vloekhout. De zegenende handen werden
doorboorde handen. De Heere zet Zijn dienst-
werk voort. Johannes heeft Hem zien wan-
delen tussen de kandelaren. Hij blijft de
grote Dienaar en Bedienaar van het Huis
Gods. Hij heeft geroepen tot het dienstwerk
om het welbehagen des Vaders te volbrengen.
Dienaren en gemeente moeten het hebben
van de genade Gods in Christus.

Johannes ziet zeven sterren. We worden op
de macht des Heeren gewezen. De sterren
doen hun werk in stilte. Ze verheerlijken
hun Schepper. De Heere kent ze bij name.
De sterren hebben een functie tot het einde.
De zeven sterren zijn alle ware dienaren. De
Heere geeft een plaats en functie om te
schijnen in een duistere wereld. De sterren
hebben een opdracht. Zie de Kanttekeningen.
Daar hebben we de Heere voor nodig. De
opdracht is voorlichten. De woorden Gods
zijn toebetrouwd. Elke ambtsdrager moet
zich erover bezinnen wat dat betekent. Het
gaat om de leer, het evangelie van vrije
genade, wet en evangelie. Die mogen niet
worden gescheiden. Er moet doorgegeven
worden wat God heeft gegeven. Het gaat om
leer en leven. Een heraut gevoelt zich ver-
bonden aan Zender en gemeente.

In Zijn rechterhand. In Zijn doorboorde
hand. Hij zendt, regeert, beschermt. Hij laat
hen niet vallen.

De bevestiger richt zich tot ds. Van der Sluys
en tot de gemeente van Nieuwpoort. Hij
wenst toe dat de Heere moge verblijden door
Zijn daden. Het dienstwerk gaat door tot het
einde.

We zingen Ps. 27 : 3a en 2b. Daarna leest de
bevestiger het formulier voor. Hij stelt de
vragen, waarop ds. Van der Sluys duidelijk
antwoordt: ja ik, van ganser harte. We zingen
staande Ps. 67 : 1a gewijzigd. Hierna komt
het slot van het formulier. Ds. Tanis eindigt
met dankgebed. Er wordt een collecte ge-
houden. Gezongen wordt van het Gebed des
Heeren: 3, 4 en 9.

De bevestiger heeft zijn werk gedaan en ver-
laat de kansel. Deze wordt beklommen door
ds. Van der Sluys die zich nu aan de ge-
meente gaat verbinden. Hij leest als tekst
Openbaring 1 : 17: En toen ik Hem zag viel ik
als dood aan Zijn voeten.... Het thema voor
de preek is: Aan Zijn voeten.

In de tekst is Christus Zelf aan het woord.
Het is niet alleen bestemd voor Klein Azië,
maar voor de gehele wereld. Het is ook tot
ons gericht. Christus is Profeet, Priester en
Koning. Hij maakt Zich in de gelovigen
bekend als de Koning der koningen. Dat is
ook aan Zijn kled te zien.

Johannes zag Hem. Hij viel als dood aan Zijn
voeten. Niemand kan God zien en leven,
maar in Christus is de behoudenis. Hij heeft
Johannes gezien. Deze heeft veel onderwijs
ontvangen. Johannes mag Zijn schoonheid

steeds weer zien. Hij mag het aan de gemeen-
te voorhouden.

De prediking is er voor om Hem aan te prij-
zen, opdat Christus Zich zou openbaren.
Mensen worden door Hem ingewonnen. Jo-
hannes mocht aan Zijn voeten neervallen,
opdat de Heere Zijn genade zou betonen.
Johannes mag het aan ons doorgeven. Hij
mag de kracht van Christus in Zijn ziel
gevoelen. De Heere legde Zijn rechterhand
op hem. Dat zijn zegenende handen. Het is
de bewogenheid van de Hoge priester. Jo-
hannes kan ervan spreken: ik heb het uit
Zijn mond gehoord.

Gods woord gaat spreken als God ons roept.
Dan ga je naar de Heere vragen. Dan komt er
een strijdend leven. De Heilige Geest gaat
het Woord toepassen.

In het bovenstaande is kort samengevat wat
ds. Van der Sluys in zijn intredeprek gezegd
heeft. We hadden al luisterende niet veel
aantekeningen gemaakt. Vandaar deze korte
samenvatting.

Na de preek zingen we Ps. 25 : 3a en 4b.

Ds. Van der Sluys gaat voor in dankgebed. Na
het zingen van Ps. 99 : 4a en 2b door de tal-
rijke schare spreekt de prediker de zegen uit.
Daarmee is de dienst afgelopen, maar er
komen nog toespraken. De burgemeester
van Liesveld, waar Nieuwpoort deel van
uitmaakt, spreekt hartelijke woorden van
welkom uit, bestemd voor ds. Van der Sluys
en zijn gezin. Ds. M.A. van den Berg, Herv-
vormd predikant te Groot Ammers voert het
woord namens het Liesveldse convent van
predikanten. De woorden van ds. A. Ste-
houwer als consulent zijn even hartelijk als
van de voorgaande sprekers. Dan is het
woord aan ds. Hoefnagel. Die was niet zelf
tegenwoordig. Maar hij had een brief gezon-
den, tot veler verrassing en die werd door
ouderling Den Hartog voorgelezen. Ds. Hoef-
nagel blijft met zijn vroegere gemeente mee-
leven en het doet hem goed dat de ledige
plaats zo spoedig weer is vervuld. Tenslotte is
het woord aan ouderling Benschop, die een
hartelijk welkom toeroept namens de kerke-
raad en gemeente. Hij laat ons staande toe-
zingen Ps. 102 : 16.

Ds. Van der Sluys zegt alle sprekers hartelijk
dank. Ook richt hij woorden van dank tot de
kerkvoogdij van de Hervormde kerk te Groot
Ammers voor het beschikbaar stellen van
het kerkgebouw voor deze dienst. Op ver-
zoek van ds. Van der Sluys zingen we Ps. 118 :
8.

Hierna verlaat de schare het mooie en ruime
kerkgebouw. Velen gingen nog naar het
Hervormd Centrum om koffie of thee te
gebruiken en elkaar te begroeten.

Zulke gelegenheden zijn kleine ontmoetings-
dagen, waarop vele vrienden en bekenden
elkaar mogen ontmoeten.

B.

Oude brieven en foto's gevonden en gezocht

Deputaten Kerkelijke Archieven verzame-
len oude brieven en foto's van min of meer
bekende Chr. Gereformeerden. Daarbij den-
ken we niet alleen aan predikanten, maar
bijvoorbeeld ook aan diakenen, ouderlingen
en bestuursleden van de vrouwenbond. Zo
zijn deputaten in het gelukkige bezit ge-
komen van alle beroepsbrieven van ds. L. de
Bruyne (1880-1951). Ook zijn er foto's van
bondsdagen en predikanten ontvangen.

Tenslotte zijn wij verblijd met jaargangen
van De Sleutel en Luctor et Emergo.

Deputaten bedanken de gevers in Apeldoorn,
Leusden, Veenendaal en Zierikzee van harte.
De documentatie zal geïnventariseerd wor-
den en gebruikt kunnen worden voor publi-
catie en/of tentoonstelling. De brieven wor-
den uiteraard met de nodige vertrouwelijk-
heid behandeld. Deputaten ontvangen graag
nog meer documentatie. Wie heeft bijvoor-
beeld een knipselboek over de Chr. Geref.
Kerken bijgehouden en wil dat afstaan?

Reacties naar:

Deputaten Kerkelijke Archieven

J.N. Noorlandt, Trambaanweg 7,

3911 AH Rhenen.

Tel. 08385 - 22827 (overdag), 08376 - 17121

('s avonds).

Themadag Nadere Reformatie

De Stichting Studie der Nadere Reformatie (SSNR) zal op 6 oktober a.s. haar jaarlijkse themadag Nadere Reformatie organiseren. Het thema luidt als volgt: "Roomse invloeden op de Nadere Reformatie?".

Drs. K. Exalto zal refereren over de rol van het roomskatholieke element bij de Nadere Reformatie, vooral wat betreft het polemische aspect. Dr. W.J. op 't Hof houdt een lezing over het probleemveld Nadere Reformatie en Roomskatholicisme.

Tevens zal tijdens deze themadag een overzicht worden gepresenteerd van de positie van de SSNR.

De themadag Nadere Reformatie wordt D.V. gehouden in "Pro Rege", Oudedijk 113 te Rotterdam, van 9.30 u. tot ca. 13.00 u. De toegang is gratis en iedereen is welkom.

Nederlandse Vereniging tot bevordering van de zondagsrust en de zondagsheiliging tegen verspreiding van krant op zondag

Zoals bij ons bekend is zal op zondag 14 oktober het eerste nummer verschijnen van een nieuwe zondagskrant. Het is mogelijk dat ook u deze krant gratis ter kennismaking aangeboden wordt op zondag. De bedoeling is om u later te kunnen noteren als abonnee, waar wij van u toch zullen mogen verwachten de krant alvorens te weigeren om door middel van een sticker kenbaar te maken dat u op zondag geen krant wenst te ontvangen en vanzelf geen abonnement zult nemen. De sticker kunt u aanvragen bij onze Vereniging, telefoon 08376-14398, of Fred. v.d. Paltshof 15, 3911 LA Rhenen, welke u dan gratis wordt verstrekt.

We leven in een tijd van secularisatie wat ook merkbaar is in ons land betreffende de onderhouding van de dag des Heeren, zo ook zien we dit in de verspreiding van deze krant op zondag waardoor er weer een gedeelte van de dag des Heeren ondermijnd wordt en gebracht wordt tot gelijkstelling van de overige dagen der week hetwelk inhoudt een onttrekken aan de eis Gods.

God spreekt duidelijk in het vierde gebod van de Decaloog: "Gedenkt den sabbatdag, dat gij dien heiligt". Zo ligt er voor elk mens een persoonlijke verantwoordelijkheid om zich te buigen onder de eis Gods. Wij roepen u langs deze weg dus op om schouder aan schouder te gaan staan om also een bolwerk te mogen zijn tegen de ontheiliging van de dag des Heeren.

Laten wij in dezen doen wat onze hand vind om te doen en mocht de Heere Zijn zegen daaraan verbinden tot instandhouding van Zijn uitzonderlijk ingestelde dag.

Voor de jeugd

Nehemia 104

"En dat wij onze dochteren niet zouden geven aan de volken des lands, noch hunne dochteren nemen voor onze zonen....".

Neh. 10 : 30 v.v.

Beste jongelui!

We hebben gehoord dat het volk na het doen van schuldbelijdenis, de HEERE beterschap beloofde. Dat houdt heel eenvoudig in dat men zich bekeren zou. Bekeran dat is geen kwestie van een enkel ogenblik, of van een bepaalde daad. Het raakt uiteindelijk het hele leven, en beperkt zich derhalve niet tot één dag. Het houdt in een wandelen overeenkomstig de geboden des Heeren. Dat gold toen en dat geldt vandaag nog. De wereld lacht om Gods geboden. Zij worden met voeten getreden. Doch hoe gebeurt dat onder ons? We behoeven eerlijk niet uit de hoogte op de wereld neer te zien. Want wie zichzelf plaatst voor de spiegel van Gods geboden heeft meer dan genoeg aan zichzelf. Het zou te ver voeren om hier al de geboden te gaan behandelen, doch dat de lezers ze zichzelf voor de aandacht halen, is geen overbodige zaak. We houden ons aan hetgeen men daar op het plein bij de Waterpoort de Heere beloofde, om dan het een en ander in

toepassing op onszelf te bezien.

In het verleden had men toegestaan dat de joodse jongens trouwden met heidense meisjes, en ook dat de joodse meisjes toestemming gegeven werd om met heidense jongens te trouwen. Het gaat dus over "gemengde huwelijken". En dat heeft veel ellende tot gevolg gehad. Het spreekwoord zegt niet voor niets: Waar je mee omgaat daar word je mee besmet. Want de gevolgen waren niet achterwege gebleven. Er had een wederzijdse beïnvloeding plaats. En dat niet ten goede, maar ten kwade. Want de heidense jongens namen de joodse meisjes mee de wereld in. En dat ging ten koste van het dienen van God. Zo ging het ook met de joodse jongens. Want die werden weer beïnvloed door hun heidense vrouwen. Terwille van de vrede werd het een na het ander toegegeven. Zo gaat dat meestal in het leven.

Het zou mij niet verwonderen als hier pijnlijke konklusies aan verbonden zitten voor deze en gene. Want dit soort zaken komt in de kerk anno 1990 ook voor. Jongens die een levensgezel zoeken in de wereld, en meisjes die met wereldse jongens er van door gaan. Men denkt dan in het begin elkander nog wel te zullen bekeren. Soms gaat één partij nog wel voor een ogenblik met de andere mee, de goede kant op. Doch wordt het volgehouden? Men vindt het, als men getrouwd is, al heel gauw te zwaar en men begint met af te haken. Men laat elkander dan z.g.n. nog wel vrij. Doch in werkelijkheid is er in het leven een onherstelbare breuk aan het groeien. En als er kinderen geboren worden, dan gaan die meestal mee de verkeerde kant op. Want het is een moeilijk tegen te spreken zaak, dat de wereld met al haar begeerlijkheden een mens van nature meer trekt, dan de dingen die het koninkrijk Gods aangaan. Het zou niet moeilijk zijn, om deze dingen met vele voorbeelden uit de praktijk te bevestigen.

Als ik dit zo schrijf, is daarmee natuurlijk niet gezegd, dat een kerkelijk huwelijk bij voorbaat een geslaagd huwelijk is. Want ook op het kerkelijk terrein zijn er voorbeelden te over dat het in de praktijk toch mis gaat. Men weekt dan beiden zo van lieverlede af, van de beginselen waarbij men opgevoed is, om de wereld in te gaan en die te dienen.

Daartegenover staat, dat een gemengd huwelijk bij voorbaat niet altijd een verkeerd huwelijk is. Het komt inderdaad voor dat het de goede kant op gaat. Doch dat is meer uitzondering dan regel. Daarom is het nodig zich aan de schriftuurlijke lijn te houden en geen "juk aan te gaan met een ongelovige". Er zou over deze dingen nog heel veel te zeggen zijn. Daar is tegenwoordig ook de kerkelijke verdeeldheid, die veel problemen met zich mee kan brengen. Hier kan ik in alle gevallen geen sluitende oplossing geven. Het is vóór alle dingen wel zaak dat men beiden de Heere dient en dan in oprechtheid. Dan blijven de jongen en het meisje wel twee personen, doch die kunnen dan elkander, op bijbelse gronden tot een hulp zijn in alle omstandigheden van het leven. Wanneer het huwelijks leven een biddend leven is, dan kan dit veel moeilijkheden voorkomen en ook oplossen.

Niemand denke overigens over deze zaken licht, want er komt op de weg van het leven die men samen wenst te gaan, heel wat kijken. Een leven overeenkomstig het woord van God, ook in het huwelijk, waarborgt een veilige gang, op dit vaak glibberige pad. Ook ten deze geldt: "Wie zijn weg wel aanstelt, die zal Ik Mijn heil doen zien."

De ouders deden dus omtrent hun kinderen een belofte. In die tijd waren de ouders bij het sluiten van een huwelijk nauw betrokken. De kinderen werden, zoals dat heet, uitgehuwelijkt. Tegenwoordig laat men de keus voor een levensgezel over aan de jongeren zelf. Ik zeg niet dat dit op zichzelf een verkeerde zaak is, doch dat ook nu de ouders nog geraadpleegd worden, lijkt mij toch geen overbodige zaak. Als het wijze ouders zijn, zullen zij hun kinderen met wijze raad zoeken te omringen, om vervolgens hen "biddend" te begeleiden.

Van het een komt het ander. Want t.o.v. de huwelijken waren er niet alleen heel wat dingen misgegaan, het kwam op allerhande terreinen van het leven voor. Zo kwamen er

op de sabbat heidense mensen naar de stad om hun waren te koop aan te bieden. En datgene wat te koop werd aangeboden op de dag des Heeren, werd ook gekocht, en dat tot oneer des Heeren. Want Hij had dit verboden. Men overtrad hiermede het vierde gebod. En dat is een heilig gebod. Dat geldt trouwens van alle geboden. Want ze zijn afkomstig van een heilig God. Daar zou in het vervolg ook een punt achter worden gezet. Men zou op de sabbat geen handel meer drijven. Ook dat is een punt waar nog wel even over nagedacht mag/moet worden. Want met de dag des Heeren houdt de wereld helemaal geen rekening. Men claimt deze dag om de zonde te bedrijven. Men vecht er voor om hem te behouden. Niet om de Heere te dienen, doch om de duivel te dienen. Want zondigen, hoe ook, is altijd de duivel dienen. En dat is altijd een verboden zaak.

Misschien zeggen vele lezers wel: Wij houden de sabbat, de dag des Heeren, in ere. Dat is een goede zaak. Doch sla niet al te gauw met de hand op uw borst. En denk niet al te gauw dat u beter bent. Want al drijf ik dan op de zondag geen handel in de praktijk, dan kan het toch nog wel in gedachten geschieden. De mens is arglistig. Wij zien slechts aan wat voor ogen is, en zijn dan al gauw tevreden over ons zelf. Doch de Heere ziet het hart aan. Ik hoorde eens van een ouderling, een kind van God, die kwam na de kerkdienst in de konsistorie. De dominee vertelde dat hij zo gemakkelijk had gepreekt. Dat kan natuurlijk, en het is een voorrecht als dat mag gebeuren. Doch die ouderling was eerlijk en zei: "Dan hebt u het beter getroffen dan ik. Want terwijl u stond te bidden, was ik bezig om een koe te verkopen". Dat gebeurde natuurlijk niet in werkelijkheid, doch in gedachten. En die worden van verre door de Heere reeds verstaan. Eer er een woord op onze lippen is, Hij weet het alles. Wie dit begrijpt, kan wel met zijn hand op zijn borst slaan, doch dan op de manier van de tollenaar, die van verre bleef staan in de tempel, en het uitsprak: "O God, wees mij, de zondaar genadig".

De dag des Heeren in ere houden, wil niet zeggen dat er op die dag niets gedaan mag worden. Want er is noodzakelijke arbeid, die gewoon door moet gaan. Wanneer je de verklaring van het vierde gebod leest in de Heid. Kat. dan valt het op, dat daar heel veel werkwoorden in staan. Je moet het maar eens na zien. Dan zul je ontdekken dat je jezelf op die dag echt niet behoeft te vervelen, gelijk dit nu zo menigmaal het geval is. Want de dag moet besteed worden in de dienst des Heeren. Dat moet natuurlijk elke dag, doch de eerste dag der week wel in het bijzonder. Wanneer dat niet gebeurt, kun je denken door hetgeen je niet doet, vrij uit te gaan, terwijl je dan toch schuldig staat, door je schuldige plicht ten opzichte van God niet na te komen.

In de dienst van God, die geregeld wordt door de geboden van God, luistert alles heel nauw. Wie de Heere werkelijk liefheeft, zal het daarom met het dienen van God ook heel nauw nemen, en aan het eind het niet verder brengen dan tot "een klein beginsel van de nieuwe gehoorzaamheid." Niet om daarbij te blijven staan, doch om er naar te staan in het dienen van God vorderingen te maken.

Dat wil met andere woorden zeggen: Er moet gejaagd worden naar heiligmaking. Dat is een heilig leven leiden voor het aangezicht van God. Hoe meer men zich daarin mag oefenen, hoe meer men er achter komt, dat men er zo weinig van terecht brengt. Men moet God dienen niet om wat te verdienen, doch uit liefde, omdat God het zo waard is. Zien jullie dat ook zo? "Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten". Gelukkig ben je, als je het die dichter zo na mag zeggen. Er is er Eén geweest die in alles Gods geboden volmaakt heeft volbracht. Ook het vierde gebod, al is Hij door de farizeërs en de wetgeleerden, juist ten opzichte van het vierde gebod, veel beschuldigd. Dit heeft Hij zich laten welgevallen om de schuld te dragen en te voldoen, die Zijn ware volgelingen maken. Voor ditmaal gaan we weer eindigen. Je hebt voorlopig wel weer genoeg om over na te denken. Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Congresbundel 1989 onder redactie van dr. W. de Greef en drs. M. van Campen.

Uitgeverij De Groot Goudriaan - Kampen, in samenwerking met de Stichting ter bevordering van de kennis van de Reformatie.

"Op 11 november 1988", zo lezen we in het **Woord vooraf** van de redactie, "werd de Stichting ter bevordering van de kennis van de Reformatie opgericht. Zoals de naam aangeeft, streeft deze stichting ernaar de kennis van de Reformatie te vergroten. Eén van de middelen is het regelmatig organiseren van een congres. Het eerste congres werd op 30 augustus 1989 in Apeldoorn gehouden.

Wij verheugen ons er als redactie over dat de uitgave van de referaten mogelijk is. Zodoende kunt u nalezen wat er op het congres ter sprake gekomen is. Prof. dr. O.J. de Jong (Utrecht) verzorgde het openingswoord. Daarin vindt u meer informatie over de genoemde stichting dan hier in dit 'Woord vooraf' gegeven kan worden.

Het congres had deze eerste keer geen specifiek thema. Het was de bedoeling dat in de referaten een beeld gegeven zou worden van de stand van zaken betreffende het onderzoek van de Reformatie. Dat is voor een deel gelukt. Prof. dr. W.H. Neuser uit Münster gaf een heldere impressie van het internationale Calvinonderzoek. Duidelijk werd dat er meer dan genoeg te doen is. Prof. dr. J.P. Boendermaker liet zien dat het Lutheronderzoek een boeiende en nog niet afgeronde zaak is. De referaten die door prof. dr. G.W. Locher (Bern), prof. dr. W. van 't Spijker (Apeldoorn) en dr. M. de Kroon (Münster) gehouden werden, laten ons zien wat onderzoek van de bronnen oplevert. Al lezend komen we in aanraking met zaken van toen, die doorwerken tot op de dag van vandaag. Bestudering van de Reformatie is een uiterst vruchtbare aangelegenheid, ook voor kerk en theologie in onze tijd".

De redactie spreekt de hoop uit dat het gebodene niet alleen de kennis van de Reformatie verdiept en verbreedt, maar dat het ook tot studie stimuleert. We hebben daar niets aan toe te voegen. Deze bundel en de arbeid van de stichting mogen onze belangstelling hebben.

De bundel telt 96 bladzijden en kost f 29,-.

B.

Het roer in Gods handen door ds. L.W. van der Meij.

Uitgeverij De Groot Goudriaan - Kampen.

De ondertitel luidt: **Calvin over de kennis van God als Schepper**. Het boek handelt over het eerste deel van de Institutie van Calvin. Ds. Van der Meij heeft daarover vele artikelen geschreven, die onder de titel **Laus Deo** in ons blad een plaats vonden. Vele lezers zullen zich die artikelen nog wel herinneren. De laatste tijd was ds. Van der Meij niet de gelegenheid verder te gaan met deze artikelen, maar we mogen verwachten dat onze lezers ze binnen niet al te lange tijd weer in ons blad zullen aantreffen. Een aanbeveling is niet nodig. Het boek beveelt zichzelf aan en we verwachten dat vele lezers van ons blad de artikelen in boekvorm in hun bezit willen hebben. Dat is te begrijpen. Dan ligt de stof veel dicht bij ons. We kunnen gemakkelijk naar zo'n boek grijpen om ons nader op de hoogte te stellen. Ds. Van der Meij heeft maar weinig in wat hij vroeger schreef veranderd. Hij heeft wel de stof ingedeeld in een twaalfstal hoofdstukken. Aan elk hoofdstuk gaat een aantal latijnse en franse fragmenten van de tekst van de Institutie vooraf, vergezeld van een nederlandse vertaling. Daarmee wil de schrijver tegemoet komen aan allen die belangstelling hebben voor de taal waarin de Institutie oorspronkelijk werd geschreven. Aan het einde van het boek is een tekstregister opgenomen. Dat is ook van groot belang. Tenslotte: men haaste zich om het boek te kopen en het te maken tot een gids of raadgever, die laat zien dat het roer gelukkig in Gods handen is. Daarin alleen ligt troost en vastheid.

Het boek telt 180 bladzijden en kost f 32,50.

B.

De afscheiding van 1834 in Zeeland

door Dr. J. Wesseling.

Uitgeverij De Vuurbaak - Barneveld.

Kort geleden verscheen het tweede deel: Walcheren, Schouwen-Duiveland, Tholen en Sint Philipsland. Het eerste deel zag al eerder het licht. Daarin gaat het over de Bevelanden en Zeeuws-Vlaanderen.

De schrijver heeft dit tweede deel nog mogen voltooien. Hij is kort daarop gestorven. Dr. C. Smits, die ook vele boeken over de afscheiding heeft geschreven en dr. Wesseling persoonlijk gekend heeft, schreef een *Ten geleide* over het leven en werk van Jan Wesseling. Deze werd op 10 maart 1912 te Gouda geboren en overleed op 23 mei 1989 te Groningen. Hij heeft veel boeken en artikelen op historisch gebied geschreven.

In een *Woord vooraf* zegt dr. Wesseling over dit laatste werk o.a. het volgende:

"Evenals in het eerste deel het geval was, hebben we ons als tijdsgrens gesteld 1869, het jaar van de vereniging tussen de Chr. Afgescheidenen en de Kruisgemeenten.

Uiteraard gaat nu in de rij van lokale gemeenten Walcheren voorop, het eiland waar de legendarische ds. Huibert Jacobus Budding van Biggekerke de initiatiefnemer van de Afscheiding was (al hadden al in 1835 individuele personen in Zeeland zich aan de Hervormde kerk onttrokken).

Door ds. Buddings groot gezag en merkwaardige gaven van aanpak en welsprekendheid was hij de eerste paar jaar ontegenzeggelijk de leidinggevende figuur in de ontstane Afgescheiden gemeenten in Zeeland. Hij was daar trouwens in het begin ook de enige dominee.

In het eerste deel is hij al in sommige hoofdstukken uitvoerig ter sprake gekomen (zie Goes). En ook in dit tweede deel wordt breed en gedetailleerd - o.a. aan de hand van ongepubliceerde persoonlijke brieven - op zijn activiteiten, die een onverwachte afloop hadden, ingegaan.

Daarom opent dit deel met de beschrijving van het ontstaan van de Afscheiding in de Hervormde gemeente van Biggekerke op Walcheren, waar hij zich op Goede Vrijdag 1836 (1 april) aan de Hervormde kerkorganisatie onttrok.

Na Biggekerke komen op Walcheren aan de beurt de Afgescheiden gemeenten van Middelburg (waar ds. Budding nog enige jaren heeft gewoond), Veere, St. Jan ten Heere (Aagtekerke), Vlissingen en Serooskerke.

In sommige van deze genoemde plaatsen zijn we even over de grens van 1869 heen gewipt, omdat daar omstreeks dit jaar de Chr. Gereformeerde kerken zijn ontstaan

GENEESKRACHTIGE KRUIDEN

o.a. aambeien, spataderen, verhoogde bloeddruk, vernauwde bloedvaten, laxeer, ischias, borst en hoest, hoofdpijn, migraine, vermagering enz.

Kuur voor een maand f. 15,- incl. verz.kosten.

DROGISTERIJ SIKKING

Barvoetstraat 5 - 2011 WL Haarlem
Telefoon 023 - 312882, b.g.g. 023 - 324606

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe starcaravans op zeer mooi en rustig plekje op boerderij dichtbij het strand, tel. 01187-1441.

TEXEL bungalows, sta-caravans, volledig pension:
02220-18391 voor folder of inlichtingen

vakantiecentrum
De Verrassing

IS ER PLAATS AAN UW TAFEL VOOR DIT KIND?

Door uw steun ontvangen zij voedsel, kleding, onderwijs en komen zij in aanraking met het Evangelie. Geef voor hun toekomst! Informatie wordt op aanvraag toegezonden.

**WOORD
& DAAD**

Stichting Reformatische
Hulpactie Woord en Daad
Postbus 560, 4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830-24288

**HELP DEZE
KINDEREN MET
'N FINANCIËLE
ADOPTIE VAN**
40,- PER
MAAND

(zoals de naam na de vereniging van 1869 was geworden).

Op Schouwen komen aan bod: Haamstede en Zierikzee. Op Duiveland: Nieuwerkerk-Oosterland-Bruinisse. Op Tholen: Oud-Vossemeer, Tholen en Poortvliet, Scherpenisse en St. Maartensdijk. En op Sint Philipsland de plaats met dezelfde naam.

Telkens is ook aandacht geschonken aan vroeger of later ontstane Kruisgemeenten (tot 1869). Af en toe komen enkele Ledeboeriaanse gemeenten - de gemeenten van ds. Pieter van Dijke en ds. Daniël Bakker - ter sprake, maar slechts zijdelings, want we hebben ons beperkt tot de historie van de Chr. Afgescheidenen en de Kruisgemeenten." Tot zover dr. Wesseling.

Wie belangstelling heeft voor kerkgeschiedenis rond de afscheiding van 1834 kan hier terecht. In de eerste tijd kwamen allerlei kinderziekten in kerkelijk opzicht openbaar. Als je leest van de begintijd van verschillende gemeenten en de moeilijkheden die er waren en steeds weer kwamen, denk je wel eens: wat is er toch veel menselijks bij geweest. Maar ondanks alles heeft de Heere toch ook in die dagen getoond dat Hij onder de Afgescheidenen die in allerlei formaties uiteenvielen heeft willen wonen en werken. De kerk is nu nog veel meer verdeeld en verscheurd en er is veel vorm zonder wezen, maar we mogen toch met dankbaarheid constateren, dat de Heere nog in allerlei kerkformaties, ook in de Hervormde kerk, door gaat met Zijn arbeid tot zaliging van zondaren.

We kunnen het boek van harte ter lezing aanbevelen. Het telt 296 bladzijden en kost gebonden f 59,-.

B.

BIJBELSE ALBUMS met plaatjes in kleur

Speciaal voor gebruik op scholen en zondagsscholen geeft de GBS albums met plaatjes over Bijbelse onderwerpen uit.

De kinderen kunnen deze plaatjes zelf inplakken. Bij elk kort verhaal in de diverse albums is ruimte opengelaten voor een plaatje.

De albums zijn 21,5 cm breed en 15 cm hoog, stevige omslag.

Bij elk album behoort een set van 40 plaatjes (afm. 14,5 x 10,5 cm).

Wij kunnen acht series leveren:

- 0 Vanaf de schepping tot de list der Gibeonieten.
- 1 Richteren, koningen en profeten
- 2 Nieuwe Testament 1
- 3 Nieuwe Testament 2
- A Wonen, werken en eredienst van Israël
- B Bloemen en planten in Israël
- C Dieren in de Bijbel
- D Voorwerpen in de Bijbel

Prijs per album met

plaatjes **f 10,90**

Te bestellen bij de boekhandel of rechtstreeks zonder postzegel bij:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18 3300 WB DORDRECHT